

Как се образува цената на „тока“?

Пазарът на електрическа енергия се разделя на регулиран пазар и на свободен пазар. На регулиран пазар са битовите потребители и стопанските потребители на средно и ниско напрежение.

Крайните цени на електрическата енергия за регулирания пазар се формират по веригата производство – пренос- разпределение – снабдяване.

Първата стъпка при образуване на цените на електрическата енергия е извършването на технико-икономически анализ на ценовите елементи на производителите. Най-важният фактор, който оказва влияние в цената на производителите е стойността на използваното основно гориво за производство (въглища, природен газ и др.). Анализират се ежегодно и нивата на постоянните разходи на отделните централи, като се извършва преценка за обоснованост на представените искания от производителите.

Втората стъпка е определянето на т.нар. „квоти“ за количествата електрическа енергия, необходими за осигуряване на потреблението на „регулirания пазар“. Квотите за производителите се определят въз основа на приета от ДКЕВР методика. Количествата енергия, необходими за гарантиране на потреблението на „регулirания пазар“ се осигуряват както от атомната централа и кондензационните централи, така и от енергия, закупена по дългосрочни договори, производители от ВЕИ, енергия от комбинирано производство от топлофикационни и заводски централи.

След определяне на квотите за регулирания пазар, на база индивидуалните регулирани цени на производителите се изчислява средната цена на електроенергията, по която „НЕК“ продава на ЕРД и КС.Към тази средна цена, наричана още цена от „микса“ за регулирания пазар се добавя **„надбавка“** (постоянни разходи и възвръщаемост) за „НЕК“ в качеството му на Обществен доставчик.

Следващ етап от ценообразуването е извършването на анализ и оценка на елементите, формиращи цените за „пренос през преносната мрежа“, „достъп до преносната мрежа“. Също така се извършва и анализ и оценка на разходите за произвежданата енергия от ВЕИ, високоефективно комбинирано производство и енергията, произвеждана от кондензационни централи по сключени дългосрочни договори, формиращи съответно добавките за: „зелена енергия“, „високоефективно производство“ и „невъзстановяеми разходи“. Тези три добавки, представляват разходи за енергия и са определени като отделни елементи на крайната продажна цена с оглед справедливото им заплащане от всички потребители както на регулирания, така и на свободния пазар.

Чрез цените за пренос и достъп НЕК и ЕСО, получават необходимите им приходи за осигуряване на безопасната и качествената работа на електроенергийната мрежа на високо напрежение. По същество цената за достъп до електропреносната мрежа включва над 90% разходи за студен резерв, които системният оператор заплаща на кондензационните централи с оглед управлението на електроенергийната система, и **осигуряване на непрекъснато снабдяване с електрическа енергия на всички потребители**, в случай на непредвидени ситуации в някоя от основните мощности.

Добавката за зелена енергия се образува по методика, одобрена от Комисията или накратко, чрез тази цена са отделени част от разходите за стимулиране развитието на производството от ВЕИ, съгласно изискванията на Европейските Директиви, (вятърни централи, фотоволтаични централи, ВЕЦ до 10 МВт и др.). По този начин всички потребители,

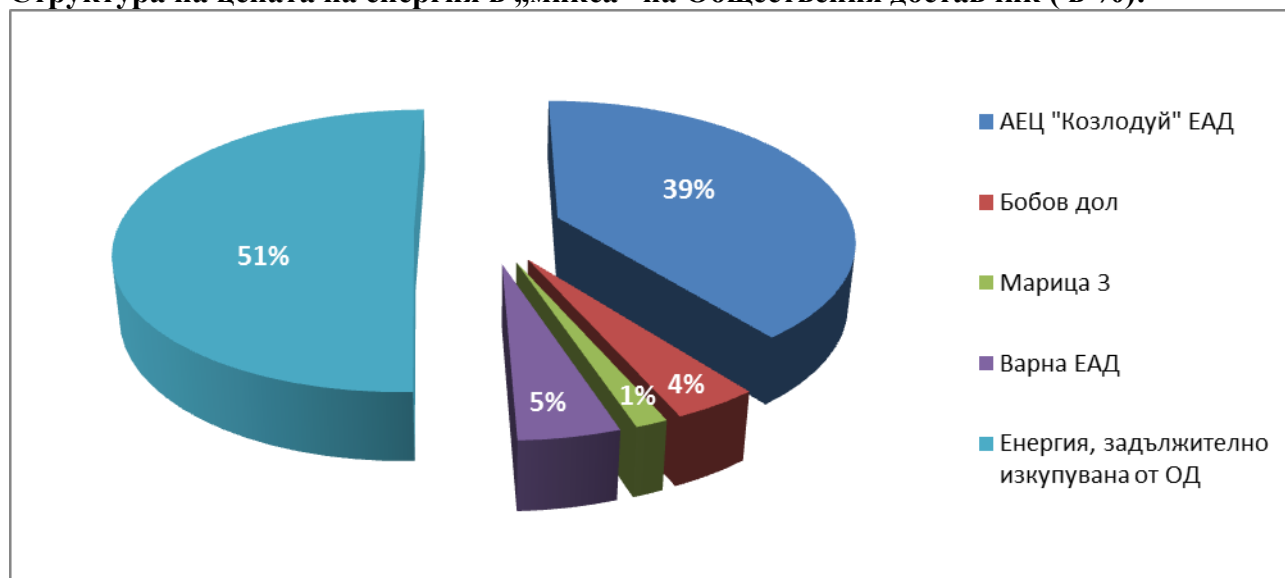
присъединени към електропреносната и електроразпределителната мрежа заплащат за произвежданата екологична енергия в България.

Добавката за „високо-ефективно комбинирано производство“ – се образува по Методика определена от комисията, заплаща се от всички потребители и се превежда от електроразпределителното дружество към НЕК. Това са част от разходите за производство на енергия, произведена от инсталации за високо ефективно производство, чрез прилагане на комбиниран способ за производство на електрическа и топлинна енергия.

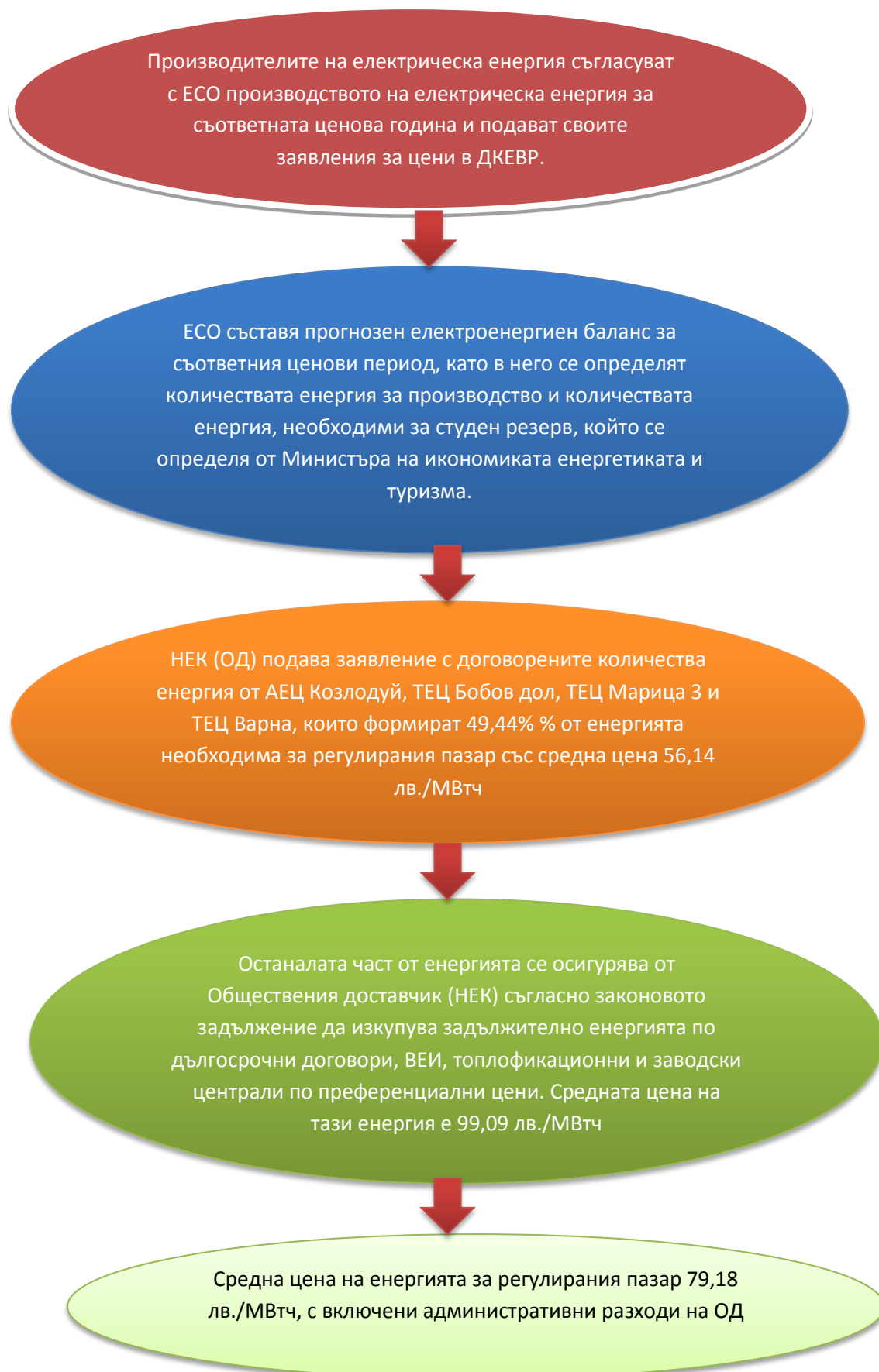
Добавката за „невъзстановяеми разходи“ – въведена от 01.07.2012 г. е свързана с съществуващите законови изисквания в Закона за енергетиката, където се посочва, че като „невъзстановяеми разходи“ са класифицирани разходите, произтичащи от извършени инвестиции и/или сключени сделки до влизането в сила на Закона за енергетиката (обн. 2003 г.) от енергийните предприятия, които не могат да бъдат възстановени в резултат на създаване на конкурентен електроенергиен пазар, във връзка с поетите задължения по дългосрочни договори. За новия регулаторен период е извършена оценка на разходите за енергия, произвеждана от централите по дългосрочни договори, като е направено предложение част от тези разходи да бъдат включени, като добавка „невъзстановяеми разходи“ към цената за пренос. Тази добавка е изчислена като разлика между пълните разходи за производство от „Ей и Ес – 3С Марица Изток 1“ ЕООД, „КонтурГлобал Марица Изток 3“ АД и разходите за производство по „базисна цена“, представляваща средна цена на енергията, произвеждана от кондензационни централи и ВЕЦ над 10 MWt.

Последния етап от ценообразуването на електроенергията е формирането на стойността на мрежовите услуги на електроразпределителните дружества и тарифите на крайните снабдителите. Тези мрежови услуги са свързани с експлоатацията и поддръжката на разпределителната мрежа и се финансират от цената за разпределение, съответно за средно и ниско напрежение. Разделянето на мрежовите услуги на електроразпределителните дружества на цена за достъп и цена за пренос, за съответното ниво на напрежение има за цел диференцирането постоянните разходи, свързани с експлоатацията на мрежата между отделните групи потребители. Определянето на двукомпонентна цена на мрежовите услуги, подлежащи на ценово регулиране по Закона за енергетиката е мотивирано от принципа за „справедливи цени“, т.е. всеки клиент да заплаща разходите, които сам предизвиква. В случай, че се използва еднокомпонентна тарифа всички разходи се заплащат чрез консумираната електроенергия. Разходите по поддържане на съоръженията за клиенти, които не са консумирали или са консумирали значително по-малко от заявените количества се заплаща от останалите клиенти.

Структура на цената на енергия в „микса“ на Обществения доставчик (в %):

1. Начин за утвърждаване на „миксовата“ цена на електрическата енергия продавана от Обществения доставчик.

2. Мрежовите услуги.

3. Добавките към цената за пренос.

4. Общите разходи за енергия във фактурата.

5. Формиране на крайната цена, включваща всички разходи свързани с производството и доставката на енергия.

